

FRIEDRICH DÜRRENMATT:FIZIKUSOK

Szerző dezs

Kötelező olvasmány,rövid összefoglaló elemzése

Friedrich
Dürrenmatt: Fizikusok

Dr. Mathilde
von Zahnd – ideggyógyász
három
ápolónő
három
ápoló
Richard
Voss –
detektívfelügyelő

páciensek

Herbert George Beutlet –
NEWTON
Ernst Heinrich
Ernesti – EINSTEIN
Johann-Wilhelm
Möbius
Oscar Rose –
misszionárius
Lina Rose –
felesége
a három Möbius
fiú (Adorf-Freidrich, Wilfred-Kaspar, Jörg-Lukas)
rendőrök

A
helyszín a „Les Cerisiers”
magánszanatórium – egykori villa
– szalonja.
Megtartjuk a hármas egység
szabályát: A helyszín
mindvégig a villa szalonja, az

időtartam rövidebb mint egy nap, a cselekmény egy szálon fut.

A

szanatórium új szárnyában
gazdag betegek foglalnak helyet, ezen a részen
mindössze három beteg van: Einstein,
Möbius és Newton, akik az 1-től 3-ig
számozott szobákban laknak. Igazi
mintapáciensek, egészen addig, amíg
nem

történik váratlanul két
gyilkosság.

Rendőrök

jelennek meg, és a két megfojtott

ápoló ügyében nyomoznak. A

mostani gyilkosság

tettese Einstein, aki az állólámpa

zsinórjával fojtotta meg az

ápolóját. Az egy

hónappal ezelőtti gyilkosságot Newton

követte el, az áldozat szintén egy

ápolónő volt. A főügyész azt

akarja, hogy férfi ápolókat

hozassanak, s az

igazgatónő hiába védekezik, hogy

kolléganői cselgáncsoztak, birkóztak,

ő maga

pedig súlyt lök. Einstein nagyon zaklatott, hogy

megnyugodjon hegedül.

Megjelenik

Newton, elmondják neki az esetet, ő pedig

sajnálattal nekilát rendezni a

bútorokat. Egy hónappal ezelőtti

tettét úgy magyarázza, hogy az

ápolónővel

kölcsönösen szerették

egymást, ám ez probléma volt, mert a

fizikusnak a

gravitáció

problémájával kell foglalkoznia, s nem

a szerelemmel. A megoldás a

függönyzsinór volt. Összezavarja

a felügyelőt, azt mondja, ő nem is bolond, ő

Einstein, csak azért vallja magát Newtonnak, hogy

Ernestet meg ne bántsa.

A

felügyelő elmeséli a doktornőnek amit hallott, de ő

még inkább tisztában van a

betegei képzelgéseivel, mint ők maguk. A doktornő

szerint a két gyilkosság oka

abban keresendő, hogy mindkét fizikus radioaktív

anyagokkal foglalkozott, s

mivel Möbiusnak (15 éve van itt) semmilyen

köze sincs a radioaktivitáshoz,

újabb esettől nem kell tartaniuk.

A

felügyelő azonban nem nyugszik meg, és

férfi ápolókat kér a

betegek mellé.

Möbiusné

érkezik a színre három

fiával és új

férjével, a misszionáriussal, akivel a

Csendes-óceánra készül.

Kiderül, hogy Möbiusnak az a

rögeszméje, hogy Salamon
király megjelenik neki, s utasításokat
ad neki.
Érdeklődik
fiai további tervei iránt. A legkisebb fizikus
akar lenni, de apja megpróbálja
lebeszélni róla. Möbius egyre idegesebb
lesz, s végül elüldözi
családját.
Monika
nővér ekkor jön rá, hogy Möbius
egyáltalán nem örült, s bevallja neki,
hogyan
szereti. A férfi bevallja, hogy tényleg nem
örült, s hogy ő is szereti a nőt,
ám szerelmüknek nincs jövője.
Eközben megérkeznek a férfi
ápolók.
Megjelenik
Einstein, s megkérdezi a pártól,
szeretik-e egymást, majd elmeséli, hogy
azért
ölte meg az ápolónőt, mert szerette
és mindenáron feleségül akart
menni hozzá.
Kéri Monikát, hogy meneküljön.
Möbius is könyörög a nőnek, az
azonban
hajthatatlan. Már megbeszélte a doktornővel, hogy
férjhez akar menni, s kérte,
hogy eressze el Möbiust. Möbius rövid tusa
után a függönyzsinórral
megfojtja
Monikát.
Megjelenik
Newton, Möbius bevallja tettét. A
szobából Einstein
hegedűjátéka hallatszik.
Voss felügyelő már nem akarja látni a
tettet. Möbius azzal magyarázza tettét,
hogy Salamon király parancsolta. A felügyelő
azonban nem tartóztatja le a három
bűnöst, úgy gondolja, itt örökre
bezárva maradnak.
Newton
nem igazán lelkesedik az új
ápolókért, s bevallja
Möbiusnak, hogy ő nem Newton,
de nem is Einstein, sőt nem is Herbert George Beutler, hanem Alec
Jasper
Kilton, az analógiatan megalapítója,
most titkosszolgálati
megbízásból van itt,
az örültek házában. Möbiust
kell megfigyelnie, megtudnia, miért került ide.
Ezért kellett megtanulnia németül is. A
nővér rájött a titkára,
ezért kellett
megölnie, ráadásul ezzel
örültségét is bizonyította.
Meg akarja szöktetni
Möbiust, a kor legzseniálisabb
tudósát.
Ekkor
lép be Einstein is, s mivel hallotta a

beszélgetést, ő is bevallja, hogy nem
őrült, csupán egy másik
titkosszolgálat ügynöke, valódi
neve Joseph Eisler, az
Eisler-effektus felfedezője. Az ügy
érdekében tanult meg hegedülni, holott
egyáltalán nincs hallása. A
nővért ő is azért ölte meg, mert
rájött, hogy nem
őrült.

A
két ügynök célja azonos,
párbajozni akarnak, de végül a
fegyvereket a kandalló
mögé rejtik és leülnek
vacsorázni.

Az
ablakokat berácsozzák, immár foglyok.
A két ügynök ismét
párbajozni akar, ám
ekkor Möbius elmondja, hogy elégette a
kéziratokat, így felesleges. Megalkotta
tehát a gravitáció
elméletét, felfedezései
nyomán akár Nobel-díjas
tudós is
lehetne, de az általa felismert energiákkal a
világ még nem tudna bánni,
még
túl korai a felfedezése.

Möbius
egyik katonai hatalomnak sem akarja átadni
tudását, ezért választotta
tudatosan
a szanatóriumot. „Akkor
már inkább a
bolondokháza. Az legalább biztonságot
ad, hogy ne használhassanak ki a
politikusok.” Egyikőjük sem
őrült, azonban mindnyájan gyilkosok, így
nem
hagyhatják el a szanatóriumot. Möbius
tettének oka is az, hogy Monika
felismerte az igazságot. Egy tragédia kellett
ahhoz, hogy egy még nagyobb –
világ méretű –
tragédiát megakadályozzon.
Elhatározzák, hogy továbbra is
eljátsszák a bolondot.
Ekkor
azonban megjelenik a három ápoló,
immár fekete ruhában, felfegyverkezve. Dr.
Zahnd elmondja, hogy mindent hallott. Elveszi fegyvereiket, titkos
rádióikat.

Möbius hiába örül,
kiderül, hogy a kezelése során a
doktornő elkábította és
lefényképezte kézirateit, s ezeket mos
a maga érdekében fel akarja használni.
Hatalmas gyárat, konszerneket alapított, hogy
meggazdagodhasson Möbius
találmányaiból. Minden
hiábavaló volt: „A
világ egy őrült elmeorvos karmaiba
jutott.”

Möbius, a főszereplő
rájött
minden elképzelhető felfedezések
rendszerének a titkára, és
látva, hogy a
politika, a gazdaság miként
állítja a tudományt egyre
embertelenebb célok
szolgálatába, önként bevonul
az elmegyógyintézetbe, hogy így mentse
meg az
emberiséget saját
felfedezésétől. Möbius azonban
véletlenül a lehető
legrosszabb bolondokházát választotta,
s ezzel még nagyobb tragédiát okozott.
„A
forradalmárok ama régi
hittétele, hogy az ember képes és
köteles megváltoztatni a világot, az
egyén
számára
megvalósíthatatlanná lett,
érvényét veszttette, ez a
tétel már csak a
nagy tömegek számára
használható jelszó, politikai
robbanótöltet, a sokaság
hajtóereje, az éhezők szürke
hadseregeinek reménye. A rész nem olvad
többé az
egészbe, az egyén a
közösségbe, az ember az
emberiségbe. Az egyén
számára nem
marad más, mint a tehetetlenség, az az
érzés, hogy figyelmen kívül
hagyják,
hogy nem szólhat bele a dolgokba, hogy el kell
bújnia a felszín alá, ha nem
akar végleg elmerülni.”
–részlet a Schiller-díj
átvételekor mondott
beszédéből.

Az örültekháza
így válik
szimbolikus helyszínné:
„Csupán az
örültekházában szabad gondolkoznunk.
Odakint
a szabadságban a gondolataink
robbanóanyagok” – mondja Möbius.